

פרוטוקול מס' 73

מישיבת ועדת העבודה שהתקיימה ביום
ו' כ"ח באב תשל"ד, 16.8.74, בשעה 8.30

נכחו:

חברי הועדה:

ש.א. אלמוזלינו - היו"ר	י. ארידור
י. מויאל	מ. כהן
פ. גרופר	ט. זרמין
א. ליץ	ה. זיידל
ח. שמעוני	ל. דיציאן
	י. יודין

חוזמים:

ר. אור
א. שושן
עו"ד שפירא
מר כבדיאל
מר קפודקובסקי

מר יעקב עידן
מר ברונשטיין
מר ניצן

היועץ המשפטי:

מר גלס

רשם:

"חבר המהרגמים"

- סדר היום:
1. מתן תגמולים לאסירי ציון, בני משפחותיהם ומשפחות הרוגי מלכות.
 2. תקנות לחוק שרות המדינה (מנויים) 1959 בדבר חוזה מיוחד.
 3. חוק שרות המדינה, סיווג פעילות מפלגתית ומגביית כספים.

- 1458 -

(21.8.74 ביום 21)

ש.א.אלמוזלינו היו"ר:

אני מתכבדת לפתוח את הישיבה.

מ. כהן:

בדרך כלל לפי חוק הפצויים לעובדים יש הרבה אנשים שיוצאים לשרות בטחוני בחו"ל ועל אלה לא חלה הפקודה ולדעתי נגרם להם בזה עוול. הם יוצאים לשרות המדינה שהוא לא פחות מסוכן מאשר בצה"ל או במקומות אחרים. לכן אבקש לתקן את החקנות שיחילו גם את הפצויים לאותו אדם שיוצא בשרות המדינה, כוונתי לשרות בטחוני ולא לשרות אחר. החלת מתן פצויים לעובדים היוצאים לשרות בטחוני בארץ ובחו"ל. קרה מקרה שבו אחד העובדים נקרא ע"י שרות הבטחון לשרות בחו"ל והמעביד לא רוצה לשלם לו פצויים כי חוק הפצויים לא תופש.

ש.א.אלמוזלינו היו"ר:

לגבי שוטרים עשינו את זה.

מ. כהן:

לגבי שוטרים כן, הכל כן ורק שרות בטחוני לא ודוקא במקרה זה אם משרד הבטחון קורא לאדם לצאת לשרות בטחוני בחו"ל, לדעתי המעביד צריך לשלם לו פצויים. אני מדבר על פצויי פטורין. קרה מקרה לאחרונה והמעביד לא רצה לשלם לאחר עשר שנות עבודה והאדם יצא בשרות של משרד הבטחון.

ש.א.אלמוזלינו היו"ר:

אני לא מתנגדת לזה, וכשאנחנו ניפגש אחרי הפגרה נכלול את זה בסדר יומה של הועדה. אנו עוברים לסעיף הראשון שעל סדר היום וזה ההסכם שיש לנו בין הנהלת הסוכנות היהודית ובין המוסד לביטוח לאומי בקשר למתן תגמולים לאסירי ציון, בני משפחותיהם ומשפחות הרוגי מלכות באמצעות המוסד. אנחנו התחלנו את הדיון בנושא זה באחת הישיבות הקודמות ולא סימנו אותו, והתעורר אז ויכוח סביב נקודה אחת בסעיף ג'. לפי הנוסח החדש שהבאתם לנו, אני רואה שהוצאתם את הסעיף. אני מבקשת שתעמידו אותנו על השנויים אשר הכנסתם כי היה ויכוח גם בסעיף 3/א.

ר. אור:

סעיף 3/א גדול, סעיף קטן 1 היה הסעיף ש"כ ארידור ביקש להכניס את המילים "בגין אותה תקופה". אנחנו נסחנו אותו מחדש באופן כזה שאפשר יהיה להכניס את המילים האלה בפנים. אני רק מבקשת בשורה הראשונה של אותו סעיף מילה אחת לפני הסוף זה לא יהיה "יקבל" אלא וקיבל". סעיף ב/1. בעמוד השני של התוספת להסכם סעיף 7 הוספנו סעיף 3/א, ב. בסעיף ב-1 היתה הערה של ח"כ ארידור שאנחנו קבלנו אותה, ולאור זה ניסחנו את זה מחדש כדי שהמילים יוכלו להכנס. הכנסנו את המילים האחרונות "בגין אותה תקופה". "כל מי שאושר כזכאי לתגמולים לפי הסדר זה וקיבל בשל היותו אסיר ציון, בין משפחתו או בין משפחת הרוג מלכות מיום שהוא זכאי לתגמולים לפי הסדר זה סיוע כספי מן הסוכנות היהודית שלא לפי הסדר זה, ינוכה מן התגמול שהוא זכאי לו לפי הסדר זה הסכום שקיבל מהסוכנות היהודית כאסיר ציון, בין משפחתו או בין משפחת הרוג מלכות שלא לפי הסדר זה בגין אותה תקופה". הבעיה השניה הייתה סעיף קטן ג'. בסעיף קטן א אנו אומרים שמי שאושר לתגמולים לפי הסדר הזה, לא יכול לקבל בחור אסיר ציון או בן משפחת הרוג מלכות איזה שהוא תשלום אחר מהסוכנות היהודית. אנחנו בסעיף קטן ג' רצינו להשאיר פתח, כדי במקרים מיוחדים יוצאי דופן להשאיר פתח לאסירי ציון בכל זאת כאילו תגמול כפול; גם תגמול לפי הסדר, ועוד במקרים יוצאים מן הכלל סיוע כספי נוסף. לאחר שבדקנו את כל האפשרויות, הסתבר לנו שהבעיה העיקרית היא בעצם אותה הבעיה של אותם אסירי ציון ובני משפחות הרוגי מלכות שעולים עכשיו ארצה, מפני שבתקופה הראשונה יש כל מיני קשיים, לפעמים צריך להסדיר ילד בגן ילדים ולסדר כל מיני בעיות. החלטנו שאפשר את הבעיות האלה לפתור לא במסגרת של היותם אסירי ציון אלא במסגרת הספול של משרד הקליטה והסוכנות היהודית לעולים חדשים במשך שלוש השנים הראשונות. לאור הדיונים שהיו כאן ולאור המסקנות האלה, הצענו בכלל להוציא את סעיף קטן ג', דהיינו אם אנו יוצאים מתוך הנחה שמה שניתן לאסירי ציון כאן מאפשר להם לתת להם תגמול כזה שאפשר לחיות פחות או יותר

בצורה נורמלית, אחרי שלוש שנים הם יהיו זכאים כמו כל אסיר ציון אחר לקבל רק את התגמול לפי ההסדר הזה. מה שנכלל בתוך שלוש שנים ומצריך סדורים מיוחדים, יקבלו במסגרת הספול הרגיל והשוטף של משרד הקליטה. לכן הצענו להוציא את סעיף קטן ג'.

ש.א.אלמוזלינו היו"ר: האם יש הערות לגבי הסעיפים הללו? אם אין אנו מקבלים אותן. נשאלו לנו סעיפים א, ב(1) (2) וזה נחקבל. עכשיו הייתי רוצה בכל זאת שתגידו לנו אם חלו איזה שהם שנויים והרשות כבר החלה לממש את ההסכם הזה.

ב. עובדיה: הרשות כבר התכנסה מספר פעמים ועם המוסד לביטוח לאומי סוכם על התחלת הבדיקות הרפואיות במסגרת הועדות הרפואיות, כך שלמעשה הרשות החלה לפעל באופן שיטתי וקבוע.

ש.א.אלמוזלינו היו"ר: האם גם אלה שמחזיקים בתעודות נכות קודמות חייבים לעבוד שוב בדיקות? האם לא מכירים בתעודות אלה?

מר כבדיאל: למעשה אף פעם עד היום אסירי ציון לא עברו בדיקות רפואיות. במסגרת ההסדרים הקודמים גורם הנכות לא שימש אף פעם כגורם מרכזי לצורך הכרה בתגמולים כל שהם.

ש.א.אלמוזלינו היו"ר: השאלה היא זו: הרשות מאשרת על פי אותם כללים שנקבעו בהסדר. הלא היא קובעת אם יש לו אחוז נכות כזה או אחר. אם אין לו לפחות עשרה אחוז נכות, היא לא מאשרת אותו. זה לא כך?

מר כבדיאל: לגבי אסירי ציון קודם כל הרשות צריכה לקבוע אם האיש אסיר ציון על פי הכללים הקבועים בהסדר. לגבי עצירי ציון, היא צריכה לקבוע קודם כל אם הוא עציר על פי הכללים משה חודשים ומעלה. אלה שמצהירים שהיו ששה חודשים ומטה, אם הם נכים בשעור של 10% הם יוכרו ע"י הרשות. לגבי הקבוצה הזאת הרשות יכולה לספל בזאת רק לאחר שהועדה הרפואית סימה את עבודתה. היא לא תפנה לוועדה הרפואית אם לא הובאו בפניה ראיות מספיקות שהאיש ישב במעצר, כלומר, אם הוא ישב במעצר אז והענין הובא בפני הועדה הרפואית לצורך קביעת שעור הנכות. יש ענין נוסף שהוא בספול הרשות והוא הזיקה שבין המעצר או המאסר לבין הנכות. לאחר שהובאו ראיות מספיקות לפני הרשות בדבר פגיעות או מחלה בזמן המעצר או המאסר, והועדות הרפואיות מאשרות שאמנם קיימת מחלה כזאת או פגיעה כזאת, אז כמובן גם נקבעת הזיקה, ובתוקף אותה זיקה האיש זכאי לתגמולים על פי ההסדר.

ד. אור: כסעיף 5 ישנם התגמולים לפי סוג אחוזי הנכות. 10-18%, מ-19-39%, לעמה מזה וכו'. כדי לקבוע מה האחוז המתאים לכל נכה, יש צורך שועדה רפואית תקבע אותו, גם אם הוא אושר כבר כאסיר ציון, כדי לדעת אם הוא מקבל 40% או 60% או 80%, צריך שהועדה הרפואית תבדוק ותחליט איזה אחוז מתאים לאותו אסיר ציון, כדי שאפשר יהיה להתליט איזה אחוז הוא מקבל מהתגמול.

ש.א.אלמוזלינו היו"ר: אותו אסיר ציון שהיה לנכה לפני מספר שנים כתוצאה מזה שישב במאסר ובמעצר וכו', עכשיו יתחילו מחדש לקבוע לו את אחוזי הנכות? אני לא מבינה זאת.

מר כבדיאל: זה רק בפעם הראשונה. למעשה כל ההסדרים שנעשו עד היום בתוקף על פי הסכומים שהיו בסוכנות היהודית לשעבר, אף פעם הגורם הזה של אחוזי נכות לא שיחק במתן סיוע כלשהו. למעשה בפעם הראשונה יעברו אותם אנשים בדיקות רפואיות

שיטתיות בישראל ויקבלו אישורים רפואיים של מוסד רשמי כל שהוא לענין הנכות שלהם וזיקתו למאסר. כך שלמעשה זה לא בפעם השניה, אלא למעשה בפעם הראשונה. אחת הסיבות שבקשנו לעשות את ההסדר, זה שלמעשה אסירי ציון טענו שאין שום הסדר חוקי או פורמאלי. איך קובעים שפלוני כן נכה בזיקה למאסר ואלמוני אינו נכה בזיקה למאסר? אחת הסיבות שהביאו אותנו לדרישת הסדר זה, זה להביא להסדרת הענין הזה של הנכות. כאן תוכל ועדה רפואית מוסמכת לבדק ולקבוע אם לאיש יש נכות שעור כזה או אחר.

ש.א. אלמוזלינו היו"ר:
אם אין עוד שאלות אנו מסיימים את הדיון בנושא זה. אני מודה לכם מאד ומבקשת שאמנם תישו כמיטב יכולתכם על מנת להפעיל את ההסכם על הצד היותר טוב.

ה. זיידל:
האם לאנשי המוסד לביטוח לאומי יש תשובה בהקשר להרכב הועדה המשותפת לכם ולמשרד הבריאות בנוגע לאישפוז יולדות? היתה כאן התחיבות מפורשת שלשום מצד היועץ המשפטי של משרד העבודה מר ברק, שהיום תנתן תשובה.

מר לוי:
אני מאד מצטער, אבל ענין זה לא נמסר לידיעתי. יתכן שמר ברק יבוא לכך ויוכל להשיב על שאלה זו. אם לא, אתקשר עם היו"ר ואמציא לה את התשובה.

ש.א. אלמוזלינו היו"ר:
ח"כ ה. זיידל צודק בהחלט, השאילתא הוצגה ביום רביעי, היועץ המשפטי למשרד העבודה נתבקש למסר לכם את הנושא ולדרש תשובה להיום. אם לא עשה כך, יש בהחלט להצטער. אנו רוצים לדעת מה עם הועדה הזו שהיתה צריכה לקום, האם אמנם קמה, כיצד היא מורכבת וכו'.

אנו עוברים לסעיף הבא וזהו תקנות לחוק שרות המדינה מנויים תשי"ח 1959 תקנות בדבר חוזה מיוחד. בשבוע שעבר התחלנו לדון בנושא הזה, הצגנו שאלות להבהרה ובקשנו פרטים נוספים, היום אנו ממשיכים את הדיון בנושא זה ואף נסיים אותו. רצייתי לדעת אם יש לכם תשובות לשאלות שאנחנו הצגנו ואתם יכולים לתת לנו הסבר יותר מפורט על כל הנושא הזה. בדברים חשלבנו גם תשובות לכל השאלות שהצגנו בפניכם.

י. ארידור:
אני סבור שאי אפשר לדון בנושא הזה כשלא מונח לפני חברי הועדה כל החומר הקשור לנושא. אני חושב שסדרי העבודה התקינים של הועדה מחייבים שיונח ספר החוקים הזה לפני חברי הכנסת או לפחות הספר הנוגע לחוק מסוים זה.

ח"כ דיציאן:
אני עצמי למדתי את החוק האמור בבית, אבל לא פעם אחת בישיבת הועדה הערנו על דעת היו"ר לנציגי הממשלה, שאם מביאים תקון לחוק מסוים, צריך להיות החוק או התקנה האמורה בפני חברי הועדה, מכיון שחברי הועדה צריכים ורשאים לדעת מה משתנה בין החוק עצמו ובין החקון לו. לדעתי הצעות התקון מביאות שנוי מהותי בהחלט לחוק הקיים, חוק מיוחד לחלק אוכלוסיה מיוחד ולפחות צריכים היו לדאג שהחוק המחוקק יהיה בפני הועדה.

ש.א. אלמוזלינו היו"ר:
בהחלט רצוי שכל החומר וכל ספרי החוקים יהיו בפני חברי הכנסת כאשר דנים על נושא מסוים. אבל התנאים הטכניים לא מאפשרים לנו את הדבר הזה. אי אפשר להעביר את כל ספרי החוקים לת"א שבה אנו מקיימים את הישיבות. את חוק שרות המדינה גימלאות הביאו לנו.

מר שרון:

בהתאם לחוק המנויים לא יתקבל עובד מדינה אלא אם הוא אזרח ישראלי ואלא אם נתן הצהרת אמונים כפי שנקבע בחוק. עם איחוד ירושלים בשנת 67, נקלטו לשרות המדינה מספר עובדי מדינה במזרח ירושלים בהיותם חסרי אזרחות ישראלית ונקבע אז שהם יועסקו על פי חוזה מיוחד בהתאם לסעיף 40 לחוק. סעיף 40 לחוק מסמין את הממשלה באישור ועדת העבודה של הכנסת לקבוע את סוגי העובדים אשר יועסקו על פי חוזה מיוחד ועובדים אלה נקלטו, והוכנסה תקנה מיוחדת שאת העובדים האלה ימנו על פי חוזה מיוחד לשנה אחת, עם אפשרות של הארכה לשנתיים בכל פעם, בסה"כ לא יותר משש שנים. מאחר והראשונים שנקלטו בשרות המדינה מאז התקבלו ביולי 67, שבע השנים האלה חלפו כבר ואין אפשרות בהתאם לחוק להאריך להם את תקופת השרות. בקשתנו היא להאריך את האפשרות הזאת ולעשות איתם חוזה מיוחד לעוד שנתיים בכל פעם ולארבע שנים בסה"כ. זו נקודה אחת. למעשה ביולי פג החוזה עמהם והם ממשיכים לעבוד על בסיס ארעי, מתוך כוונה לקבל אשור להארכת החוזה. אין להם אזרחות ישראלית ואף לא הצהירו הצהרת אמונים. אתעכב על השאלות שנשאלו בנושא זה ולאחר מכן אעבור לנושא השני.

בישיבה הקודמת נשאלו כמה שאלות והשאלה הייתה האם זה רק לגבי עובדים קיימים או גם לגבי עובדים חדשים שהתקבלו. נאמר שהדבר איננו אקטואלי לגבי עולים חדשים כרגע, מכיון שעובד חדש שהתקבל בהתאם לחוק אפשר להעסיק אותו לשנה ויש לפנינו עוד תקופה של שש שנים שאפשר להאריך להם את החוזה. הכוונה היא אך ורק לגבי אלה שנקלטו ב-67 בשרות המדינה. לגבי הבדיקות הרפואיות היו גם כן כמה בעיות. בחוק כקוב שהאנשים יועסקו על פי חוזה מיוחד לפי תנאים וכללים שנקבעו על החלטת ממשלה. יש תקנות הקובעות את סוגי החוזים המיוחדים, בין היתר יש סוג אחד בסעיף 2 של התקנות (חוק שרות המדינה, חוזה מנויים, חוזה מיוחד תש"כ-1960) כתוב שמוחר להעסיק אדם שאיננו אזרח ישראלי לתקופה של שנה אחת מלכתחילה ועם אפשרות של הארכה לשנתיים בכל פעם עד שבע שנים בסה"כ. אנו רוצים לקבוע לגבי עובד שהוא תושב מטעם צו לפי 11/ב לפקודת סדרי שלטון ומשפט, שתי שנים בכל פעם, אך לא יותר מצטר שנים בכל פעם. זה נותן לנו מירווח של עוד ארבע שנים להעסיק את האנשים האלה לפי חוזה מיוחד. על עובדים חדשים זה יחול. אם יתקבל עובד חדש והוא אם יתמיד בעבודתו למעלה משש שנים, אפשר יהיה להאריך לו את השרות לעוד שנתיים ושוב לעוד שנתיים עד לעשר שנים. לגבי מספר העובדים הנוגעים בדבר, מדובר ב-120 עובדים ש-83 מהם עובדי משרד הבריאות וזה כולל אחיות, רופאים ומקצועות פרה-רפואיים אחרים. במקומות אחרים יש מספר קטן של עובדים, ביניהם גם עובדים ארעיים שבכלל אינם נכנסים למסגרת הזאת, אבל סה"כ העובדים שמועסקים זה כ-120 עובדים. השאלות האחרות שנשאלו היו לגבי הבדיקות הרפואיות ובענין זה אתיחס אח"כ. מורים אינם נופלים במסגרת חוק זה.

דיציאן:

אני שואל שאלה פשוטה: למה אנו צריכים לחוקק חוק מיוחד בשביל עובדים מסוימים? בשביל שטח מסוים של מדינת ישראל. אנו נתקלנו במצב מסוים, אני מביין את מצב המדינה שיש 123 עובדים שאנו מכל מיני טעמים איננו רוצים ואיננו מעוניינים לפטר אותם. מה רע בזה שאנחנו את התקנה הכללית הקיימת, שעובד מדינה שאיננו אזרח ישראלי יוכל לעבוד על פי חוזה כזה עד שבע שנים, פשוט נאריך את זה בשביל כלל עובדי המדינה לעשר שנים, ולא נעשה יוצא מן הכלל ולא ניצר תקדים בשביל שטח מסוים של מדינת ישראל. לזה יש משמעות פוליטית חשובה מאד. באשר לארגון עובדי המדינה, אני סבור שלהם לא יקרה שום אסון אם מסיבות פוליטיות אלה הם לא יעמדו דוקא על שבע שנים. אנחנו נמצאים במצב פוליטי די מסובך, האם אנחנו צריכים במו ידנו לקבוע חוקים מיוחדים בשביל חלק של מדינת ישראל שאין פלוגתא עליו שהוא חלק של מדינת ישראל?! אנחנו צריכים ללכת כאן לדרישה שהיא אולי בתנאים רגילים מוצדקת? אני חושב שהועדה על כל חלקיה צריכה ליעץ במקרה זה לממשלה לא להוציא תקנות מיוחדות ולתקן תקנה אחת בשביל כל ציבור העובדים ללא יוצא מן הכלל, על מנת לא להכנס לסבך הזה.

ח. שמעוני:

אני רוצה לומר שלהעסיק עובדים על פי חוזה מיוחד זו לא זכות. אם ח"כ דיציאן רוצה להחיל את זה על כל העובדים, אני חושב שזו פגיעה באותם עובדים שעבדו על פי חוזה מיוחד. עצם העובדה שנציבות שרות המדינה או בכלל משרדים ממשלתיים יוכלו להרשות לעצמם לא להכניס לקביעות על פיתקן עובדים ולהשהות את זה לעוד שלוש שנים, זו פגיעה באותו ציבור עובדים. אני חושב שהיו מלחמות רציניות מאד של הסתדרות עובדי המדינה לגבי עובדים שהועסקו תקופה ארוכה מאד לפי חוזים, ואק לפני שנתיים-שלוש הוכנסו לתקן. כך שמי שחושב שהארכת התקופה הזו משבע שנים עד עשר שנים תהיה זכות לאותם העובדים שכביכול עליהם לא יחול התקן הזה, טועה. אם עובדים מסוימים מוכנים מלכתחילה בגלל סיבות פוליטיות או לא פוליטיות, בגלל מצב מסוים אליו נקלענו, ואנו כולנו רוצים שיהיו גם מן סקיים ערביים. מי שרוצה שירושלים תהיה מאוחדת ויהיו בה חיים שלווים צריך להבין שלא יתכן שיהיו גם עובדים ערביים שם ולא יתכן שלא יהיו עובדים ערביים בשרות המדינה. אם ציבור כזה מוכן לקבל על עצמו גזירה לא להכנס לתקן אלא להיות מועסק על פי חוזה מיוחד, והחוזה הזה איננו מקנה לו יותר זכויות אלא פחות זכויות בשרות המדינה, אני חושב שצריך לאפשר את שני הדברים. מצד אחד לא לפגוע בכלל ציבור העובדים שאינם רוצים להיות מועסקים תקופה ממושכת על פי חוזים מיוחדים, ומצד שני לאפשר לציבור אזרחי מדינת ישראל, מבלי לגרום לכך שלא יהיה מיוצג בשרות עובדי המדינה, על מנת לקיים חיים תקינים במדינה. אני חושב שזוהי פשרה מתקבלת על הדעת ואם כי אינני יודע מה דעתה של הסתדרות עובדי המדינה, אני בהחלט תומך בכך שלא תהיה הארכה של עשר שנים לגבי כלל העובדים אלא רק לגבי ציבור מסוים.

מר ברונשטיין:

כאיגוד מקצועי רצוי שחברי הועדה ידעו שאיך לנו הפרדה פוליטית בכל מה שאמור לגבי תנאים וזכויות של עובדים. התפלאתי לשמוע מפי ח"כ דיציאן שעל פי איזה שהוא חריג אנו נעשה כלל לעובדי המדינה, כשאנחנו לעתים מזומנות נמצאים בויכוח עם הממשלה ועם נציבות שרות המדינה על מנת לשפר את תנאי עובדי המדינה ולקצר את מועדי העברתם מהחוק המיוחד לקביעות או למשבצת חקנית, אנחנו מראש נלך בגלל איזה שהוא חריג שקבוע בחוק ונקבע כלל לגבי כל עובדי המדינה. לידיעתכם, ישנם רבים כאלה, ואנו מנהלים מלחמה על זכויותיהם של העובדים האלה. איך דבר יותר גרוע לנו כאיגוד מקצועי, מאשר לאשר את הסעיף כפי שמציע אותו ח"כ דיציאן. אני חושב שהנציגים במרכז הסתדרות עובדי המדינה ובמזכירות הארצית, לא היו רוצים שננהג בצורה כזו בכל מה שקשור לזכויות הלגיטימיות של ציבור העובדים שאנו מקדשים מלחמה עליהם, ואנו נמצאים בויכוח די חמור עם הממשלה בסוגיות כגון אלה.

לגבי הנושא הקונקרטי: אנו כאיגוד מקצועי חייבים גם לכבד את חוקי המדינה. כמובן בעת שהונח חוק המנויים על שולחן הכנסת, היו לנו כל מיני הסתיגויות שחלקן התקבלו וחלקן לא. כאן מדובר בקבוצה קטנה של עובדים שאנחנו כאיגוד מקצועי לא חפצים שיהיו בחוץ, אבל המגבלה שלנו על פי החוק היא אחת: אנו לא יכולים לכפות על מישהו לקבל על עצמו את האזרחות של מדינת ישראל. איך לנו שום כלים לבוא ולהגיד: אתה חייב להיות אזרח ישראלי. הנכון הוא שירושלים מאוחדת ואין על כך ויכוח, ואנו ברצון ניתן את הסעד ואת העזרה בלי הבדל דת, מין וגזע לכל עובדי המדינה באשר הם. איך לנו כל אפשרות לכפות אזרחות ישראלית והא בהא תליא. החוק אומר: אם אתה לא אזרח ישראלי, אתה לא יכול להיות מועסק בשרות הממשלתי. יתר על כן, כל עובד חייב לחת הצהרת אמונים וצריך להשבע ממש כפי שחברי הכנסת נשבעים להיות נאמנים לחוקי המדינה. מי שלא נשבע לחוקי המדינה גם לא יכול להיות עובד מדינה, זה כלל ראשוני. אנו לא

רוצים להרע, אבל לא יכולים להשאיר אותם באויר. יתכן שתוך שנתיים שלוש המצב מבחינה פוליטית ישתנה, ואז אם הם יתרצו ויהפכו עובדי מדינה, הרי שבכלל הועדה לא תעסוק בסוגיה זו. אבל גם בשביל להבטיח זכויות מינימליות לא יכולה להיות פרצה בחוק, ולפיכך הסתדרות עובדי המדינה רואה את ההצעה הזו כרע במיעוטו, ובתנאי שזה לא יגרר אחריו הרעת תנאים לעובדי מדינה שהם אזרחי מדינת ישראל ובהם אנו מטפלים, כי אחרת אנו עשויים לפגוע בציבור עובדי המדינה הרבה יותר גדול. ההצעה של ח"כ דיציאן מפריעה לנו לטפל מבחינת איגוד מקצועי.

י. ארידור:

אנחנו רוצים שכל אזרחי המדינה, כל התושבים יוכלו לעבוד. בוודאי שאנו מעוניינים לקלט במסגרת העבודה, כולל הסנידה הממשלתית, את התושבים הערביים בירושלים, ולדעתי יש פגיעה חמורה בירושלים בהצעה זו. הממשלה החליטה על פי הסמכת הכנסת להחיל את המשפט הישראלי על ירושלים. מה שאנחנו עושים כאן זה משפט מיוחד לירושלים. לדעתי אין שום אפשרות לעשות דבר כזה, אין לנו משפט מיוחד לת"א ולא לירושלים ולא לחיפה ולא לשום מקום אחר. אם יש פגיעה עצמית מדינת בירושלים, זה ע"י כך שנקבע חוקים משפטיים מיוחדים. המטרה שרוצים להשיג, העסקת עובדים תושבי ירושלים העתיקה היא מטרה רצויה. מה שצריך זה למצא ניסוח שיהיה כולל. אין שום סיבה לבוא ולהגיד שיש צורך בניסוח לגבי שטח מסוים. אני חושב שלדבר כזה אין תקדים בחוק הישראלי. זה חלוקת ארץ ישראל לשני חלקים, חלק שחל עליו חוק מדינת ישראל על כל חלקיו, וחלק מיוחד שחל עליו דין מיוחד לגבי ירושלים העתיקה. אם היה המדובר לא בירושלים בלבד אלא בעוד איזורים של הארץ, אפשר היה לומר שחלקנו על פי קריטריונים מסוימים שאינם שטח, אלא של פיתוח, הכנסה ומצב מסוים. כאן הקריטריון הוא של שטח, כלומר, חלק מסוים שחל עליו צווי על הרחבת המשפט הישראלי. ההוראה שאנו מחילים היא אך ורק לגבי השטח שחל עליו הצו הזה. כלומר, אנו קובעים יוצא מהכלל לגבי שטח ירושלים.

לפי דעתי גם אין לנו הסמכות לאשר תקנה כזאת ואסביר מדוע: לפי החוק הוסמכה הממשלה להחיל את המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל על שטחים ששחררו בא"י. ההסמכה הזו איננה מותנית, כלומר, או שמחילים את השיפוט והמינהל או שאין מחילים. אבל ברגע שהחילו, החילו את המשפט, השיפוט והמינהל כפי שהם. לדעתי כל הוראת תקנה שבאה לצמצם, להרחיב או לשנות את המשפט, השיפוט והמינהל הישראלי בשטחים האלה, סותרת את החוק שאיפשר לממשלה להחיל את המשפט הישראלי על ירושלים העתיקה. לכן גם מהבחינה המשפטית אני חושב שהוראה כזו ניתן לתקף בבג"ץ וחייבים לתקוף אותה בבג"ץ. מכיון שהיא סותרת את החוק. נכון שההוראה הזו מסתמכת על סעיף 40 ו-5 לחוק שרות המדינה מנויים. אני רוצה להגיד שסעיף 40 אומר ששום דבר האמור בחוק זה אינו בא למנוע את הממשלה לעשות חוזה מיוחד עם אדם שיועסק בשרות המדינה במקרים ולפי תנאים שיקבעו בתקנות. אבל כל הוראה בתקנה שחסתור הוראת החוק, הוראה זו בטלה, והוראה זו בתקנה שמתחסת לא לאדם אלא לשטח, סותרת את ההוראה בחוק בקשר להחלת המשפט על שטח. סעיף 55 קובע שראש הממשלה רשאי להתקין תקנות לכצועו של החוק. גם כאן ברור שראש הממשלה יכול להתקין תקנות בתנאי שהן לא סותרות חוק זה או חוק אחר כלשהו.

לפיכך אם בסה"כ רוצים להרחיב את השטח שנים לעשר שנים, יחליטו על כך. אפשר לעשות זאת בכל מקום בארץ ואני לא מחווה דעה על נושא זה, שכן אין זו השאלה העומדת כרגע על הפרק. אני לא מתנגד לעצם ההרחבה, רק אומר שהרחבה חייבת להיות כללית. יש כאן עובד שהוא תושב שטח. יוצא כאן מצב מוזר, נניח עובד שרוצה לשבת בירושלים המזרחית שהיא אגב כוללת הרבה יותר מאשר את ירושלים העתיקה, למשל רמת אשכול זה שטח שעליו הורחב תחום השיפוט של מדינת ישראל. יש בוודאי הרבה עובדי

מדינה שגרים ברמת אשכול. יוצא מזה שעובד מדינה כשהוא גר ברמת אשכול חל עליו דין אחד וכשהוא גר ברחביה חל עליו דין שני למרות ששניהם עובדים באותו משרד ואולי גם באותו תפקיד ואותה דרגה. יותר מזה, אם האדם הזה יעבור מרחביה לגור ברמת אשכול יחול שנוי במצבו. החוק לא מבדיל בין ירושלים המזרחית וירושלים המערבית, אבל התקנה מבדילה, מפני שהיא קובעת עובד שהוא תושב שטח שעליו ניתן צוו לפי סעיף 11/ב. יש גבולות לשטח הזה. רמת אשכול למשל כלולה בשטח הזה. זה אמור גם לגבי הגבעה הצרפתית ובוודאי שלגבי הרובע היהודי בעיר העתיקה. יוצא מזה שעובד שעבר מרחביה לרמת אשכול, בלי ששינה שום דבר מתנאי עבודתו, משתנה מצבו המשפטי כעובד מדינה, ולהפך לגבי מי שעבר מרמת אשכול לרחביה גם מהבחינה הזאת נראה לי שהחוק הזה לא תופש ואני מצטט שוב את סעיף 40: שום דבר האמור בחוק זה אינו בא למנע את הממשלה לעשות חוזה מיוחד עם אדם שיו סק בשרות המדינה, במקרים ובתנאים שיקבעו בתקנות. כלומר, את המקרים ואת התנאים שקבועים בתקנות צריך להצמיד לאדם. מה שאנו עושים כאן זה להצמיד אותו לשטח ולא לאדם. אפשר לבוא ולהגיד שכל פקידי המדינה בדרגה 5, יחולו עליהם הוראות מסוימות. זה היה חוזה מיוחד עם אדם.

אתן דוגמא: נניח יחידת הבריאות במשרד הבריאות, יחידת ביהח"ח הממשלתי בעיר העתיקה, את זה אפשר לפרש כחל על אדם שעובד במשרד הבריאות. יכול להיות. אבל ברור שכשאתה אומר עובד תושב שטח, לא קבעת אדם אלא שטח. לכן נראה לי שגם מהסיבות המדיניות וגם מהסיבות המשפטיות, ובשבילי הסיבות המשפטיות הן לא העיקר, בשבילי הסיבות המדיניות הן עיקר. אנו לא יכולים לתת יד למשפט מיוחד לירושלים המזרחית.

מ. וורטמן: לגבי ירושלים אין ויכוח, ירושלים היא מאוחדת והיא בתחום החוק והשיפוט של מדינת ישראל. כאן אנו מתבקשים להתגבר על מחסום של שבועת אמונים ושל אזרחות ישראל. הבה נשקל כיצד עושים זאת. אני לא מציע שנתגבר על זה ע"י כך שנפרסם ברבים שהתושבים הללו אינם אזרחי מדינת ישראל ועל כן אנו קובעים בשבילם חוקים מיוחדים. זה בוודאי לא נחוץ לנו כדי שניתן עוד אישור אחד כלפי ירדן והעולם שאנו משלימים עם זה שאינם אזרחים ויש בשבילם חוק מיוחד שאולי מפלה לרעה את אזרחי ישראל. ידוע לי שההסתדרות מתנגדת בכלל לחוזים מיוחדים כי זה למעשה עוקף את כל שיטת המיכרזים, אבל לא על זה מדובר כרגע. אח"כ תהיה אפליה בין אזרחי חוץ שגרים במדינת ישראל ובין אזרחי חוץ שגרים במזרח ירושלים. אזרח אמריקאי אשר יעבוד בח"א או בחיפה בשרות המדינה יעבוד רק שבע שנים, ואם יעבוד בירושלים המזרחית יוכל לעבוד עשר שנים. זהו לא אזרח ירדני אלא אזרח חוץ ואני לא מציע שנסתכן בזה. אני מציע שנקבע כלל שיחשב גם על העתיד. אינני מתאר לעצמי שבעוד כמה שנים לא תפתר הבעיה הזו של אזרחי ישראל ואני גם לא חושש שמישהו יציע להחזיר את ירושלים, אני בדעה שצריך לחפש מוצא שיבטיח קודם כל שויון לכולם ויאפשר לאזרחי חוץ הגרים בירושלים המזרחית לעבוד. אני מציע להשאיר את השנה פלוס שש ולהוסיף פסקה שתאמר כי ועדת השרות תהיה רשאית להאריך את שרותו של אותו האיש לתקופה ארוכה יותר בהסכמת איגוד עובדי המדינה. אני אומר "בהסכמת" מאחר שיש להניח שלגבי עובדי מזרח ירושלים לא יהיה ויכוח ולגבי מקומות אחרים כן יהיה ויכוח. כך אנו לא מגבילים את עצמנו בזמן וזה יהיה גם בהסכמת ההסתדרות.

ד. דיציאן: הצעתו של ח"כ וורטמן מחקבלת גם על דעתי.

ה. זיידל: אני מופתע לטובה מהצעתו של ח"כ וורטמן. הנושא מאד עדין ולפני כמה שבועות קימנו דיון בועדה ובעצם אנחנו רק שאלנו שאלות ולא היה דיון. היום אנו מקיימים גם את הדיון ואף נגיע לידי סכום. קשה מאד לקבל את ההגדרה המפרידה את מזרח ירושלים ואת כלל העובדים. לכן יש ללכת באחת משתי

האפשרויות: אפשרות אחת שתאפשר לכל עובדי החוץ לעבוד עד עשר שנים. גם עכשיו אי אפשר להאריך לעוד שנתיים ללא הסכמה, הרי זה לא הולך באופן אוטומטי. בתקנות חוזה מיוחד נאמר בתקשיר של איגוד עובדי המדינה שניציב שרות עובדי המדינה מביא הצעה לוועדת השרות שמאריכים עבודתו של אדם בשנתיים. אינני חושב שצריך לתת הסכמה להעסיק על פי חוזה מיוחד רק את עובדי מזרח ירושלים, ואילו אם יבוא מומחה מארה"ב, הוא צריך יהיה לעבוד רק שש שנים או בדומה לכך. לכן אני אומר שהכלל צריך להיות כלל ללא עובדי המדינה. אנו מחליטים לאפשר לעובד חוץ להאריך כל שנתיים עד עשר שנים ולהוציא את העניין הזה של מזרח ירושלים. ההצעה שלי היא לתת לכל אזרח חוץ אפשרות לחדש את חוזה העבודה כל שנתיים עד עשר שנים. חוזה מיוחד לעשר שנים אמור הן לגבי אזרח ישראלי והן לגבי אזרח חוץ.

י. מויאל: אני רוצה לתמוך בהצעתו של ח"כ וורטמן.

אני בהחלט בעד השארת תקופה של שש שנים ולא עשר שנים, אבל ההצעה של ח"כ וו רמן טובה בזה שלא מעמידה את הבעיה בפנינו בעוד שלוש שנים. אני מקוה ומקבל את ההנחה שמצבה של ירושלים יפתר תוך התקופה הקרובה אבל הצעתו של ח"כ וורטמן לא מגבילה אותנו בזמן. אני בקשתי את רשות הדבור למעשה על מנת לבקש את מר ברנשטיין שלא יקבל את ההצעה שההארכה תהיה בהסכמתך. אתה בחוזה מיוחד לא מכיר ואל לך להכנס לבעיות של חוזה מיוחד. אנו דנים במזרח ירושלים וצריך למצא לזה פתרון, אבל לגבי חוזה מיוחד אינך נדרש לתת הסכמת או אי-הסכמה.

י. אבטבי: אני מקבל את הצעתו של ח"כ וורטמן בתנאי אחד, שהנושא יהיה בהסכמת איגוד

עובדי המדינה ולא גורם אחר.

י. עודין: אני מוכרח לומר שבמידה מסוימת ההצעה שלא להחיל כל תקנה או כל חוק על כל הארץ כדי לא להעמיד קבוצה במצב מיוחד היתה מפתח. אולם לאחר מחשבה שניה אני הגעתי למסקנה שההפסד יכול להיות מרובה מן הרווח ולא רק מטעמים שהחבר ברנשטיין הזכיר אותם. יש עוד טעם אחד שאני מציע לחברי הוועדה לקחת בחשבון. כשאני דן בבעית העסקת אזרחי חוץ בשרות המדינה, אני רוצה לראות קודם כל מה נעשה אצלי בבית. קיימת בעיה שאינני יכול לבטלה והיא מתבטאת בשטחים שונים ולא רק בהקשר לזכות לשרת במדינה, אבל כאן אנו דנים באספקט זה. יש יהודים רבים שבאים לארץ ואינם מוכנים לקבל אזרחות ישראלית וזאת מטעמים שונים: פחד מפני גיוס, מלחמה, מעמד פוליטי וכו'. אם תהיה קיימת תקנה המאפשרת בדרך זו או בדרך אחרת להאריך את העבודה בשרות המדינה, ומבחינה משפטית כל יהודי שאינו אזרח ישראל הוא אזרח מדינה זרה, לפי דעתי זה פתח לבריחה מאזרחות ישראלית ועדיין איננו יודעים כיצד זה יפגע בנואני חושש מפני תקנה אשר גם בלי תקנת המחוקק אפשר אח"כ ע"י פניה לבג"ץ לנסות לפרש אותה כאילו מפלה לרעה קבוצה מסוימת של אזרחים לעומת קבוצות אחרות שלגבי דידם נמצא פתרון נניח בהתייעצות עם עובדי המדינה. לפי דעתי זה מכשול שועדת העבודה חייבת לתת עליו את דעתה.

ח. שמעוני: התקנות הקיימות אינן מכוונות למזרח ירושלים, אלא קיימות לגבי שבע שנים, וכל הויכוח הוא אם להרחיב אותן לעשר שנים לכל הארץ או להרחיב אותן לעשר שנים רק לגבי שטח מסוים. ח"כ וורטמן הציע לא לקבל הרחבה לגבי שטח מסוים אלא לגבי כל הארץ.

י. עודין: להחיל את זה לכל הארץ בשום פנים ואופן לא רצוי. אני מתנגד להרחיב את זה בלי קץ, קודם שבע, אח"כ עשר שנים וכו' לגבי כל הארץ, מכיון שאני סבור שבחשבון סופי זה יכול לפגוע בנו יותר מאשר במישהו אחר. יש לנו פרובלמטיקה מיוחדת לגבי חבל מסוים של הארץ ויש מחשבות שונות איך

לפתר את הפרובלמטיקה הזאת. אני מניח שנציבות שרות המדינה התייעצה מבחינה משפטית על הבעיה והיא מציעה הצעה שיש בה גמישות מסוימת והיא קובעת שלגבי הארץ כולה איננו מכירים במשטר כזה ולא רוצים להקנות זכויות אקסטרטוריאליות בכל הארץ לכל אלה הבאים בחשבון, אנחנו רוצים לצמצם את עצמנו לפתר בעיה של קבוצה מסוימת. אני חושב שסכנות פוליטיות שכרוכות בכך פחותות מכל מיני סכנות אחרות.

ד. דיציאן:

אני רוצה להתנגד בכל תוקף לדבריו של ח"כ יודין. אין כל ממש בדברים שהוא אמר. על מה אנחנו מדברים: האם מישהו מכריח את נציבות שרות המדינה בכלל להעסיק מישהו בחוזה מיוחד? זה נתון לשיקול דעתו ולפיקך אין כל סכנה כזו קיימת. זה נתון להחלטתו הכלעדית אם הוא רוצה בכלל לחתום איתו חוזה מיוחד, אם הוא רוצה להאריך את החוזה המיוחד או לא. כיצד כאן רואים את הסכנה שאנשים בעלי נתינות זרה יכנסו לעבודה ללא רצון נציבות שרות המדינה? אין כל ממש בענין הזה, ואני חושב שאנו צריכים לדון על שתי אפשרויות. או על ההצעה של ח"כ זיידל שהיתה הצעתי המקורית, או על הצעתו של ח"כ וורטמן. אלה שתי האפשרויות למצא דרך כדי שאנחנו ניתן אפשרות להעסיק אנשים שאנו רוצים בהם בשרות המדינה, ומצד שני לא ליצר חוק מיוחד לגבי שטח מסוים של מדינת ישראל.

ח. שמעון:

אני שמעתי כאן נימה כאילו ההתייעצות עם הסתדרות עובדי המדינה מיותרת. אני חושב שלפי דעתי זה צריך להיות תנאי בל יעבור, מכיון שהבעיה היא שמבחינת החוק לא יהיה גוון מיוחד לגבי שטח זה או אחר, אבל כולנו מסכימים שהתחולה תהיה רק לגבי סוג מיוחד של אנשים. כולנו מסכימים שגם אם נעשה הרחבה כללית לכל הארץ ולכל העובדים, הכוונה למעשה תהיה לנצל את הסעיף הזה אך ורק, או כמעט אך ורק למטרה זו. לכן הסייג הזה של נציבות שרות המדינה אינו סייג, כי אילו היינו מקבלים את הצעת התקון של החוק הזה, ממילא היו מוגבלים לדבר הזה. כיום אנו באים להבטיח שהאינטרס של כלל ציבור העובדים לא יפגע ע"י תקנה לכל מאותם הנימוקים שאמרת אני ואמר אותם החבר ברנשטיין, וכדי שהתחולה הזו לא תעשה באופן שרירותי ע"י נציבות שרות המדינה, ועוד שנה ישכחו בכלל לשם מה חוקקו את החוק הזה וינצלו אותו לגבי כל ציבור העובדים, כדי שיהיה מעצור רציני בפני הרחבה על כלל ציבור העובדים, חייבת להיות הסכמה של הסתדרות עובדי המדינה. ברור שנציבות שרות המדינה בכל הנוגע לערבים חושבי מזרח ירושלים לא תעשה בעיות, וכמעט אפשר לראות את הדבר הזה אוטומטי, אבל כמובן תעשה בעיות אם יראו צורך להחיל את זה על ציבור עובדים אחר.

ש.א. אלמוזלינו היו"ר:

לאחר הדיון הזה עולה ומסתמנת המסקנה שאיננו צריכים לציין בתקנה את ההגדרה לגבי שטח. זה דבר מוסכם על כולם. צריך למצא את הנוסח המתאים שלא יפגע בכלל האזרחים האחרים, וגם למצא דרך כיצד סוגיה זו תמצא את פתרונה הנאות. למעשה הועלו כאן שתי הצעות; הצעתו של ח"כ זיידל והצעתו של ח"כ וורטמן. הצעתו של זיידל באה לתת אפשרות הארכה לעשר שנים לכולם, וצריך כאן לזכר את הערתו של ח"כ ארידור לגבי תושבי השכונות החדשות שהוקמו במזרח ירושלים והיא נכונה בהחלט. אנו צריכים לקחת בחשבון גם את ההשלכה האפשרית לגבי עולים שאינם עדיין עולים בפועל אלא רק בכוח ואחרים שבאים מתוך כוונה להשתקע, אבל עדיין אינם רוצים באזרחות ישראלית. פה יש השלכה שלילית המאריכה את המצב הזה ויתכנו מקרים שלאחר עשר שנים לא תהיה לעובד המועסק על פי חוזה מיוחד לא פנסיה ולא דברים אחרים. יתכן בהחלט מצב שבו אנשים מסוימים יתחמקו מלקבל את האזרחות הישראלית. בנוסף להצעות שהועלו כאן, עלינו לקחת בחשבון את הבעיות הקיימות שאותן יש לקחת בחשבון כאשר אנו הולכים להכריע. בזמנו, כאשר הובאו לפנינו התקנות בדבר חוזה מיוחד, הועלתה הבקשה לצמצם עד כמה שאפשר את משך החוזה המיוחד כי זה לרעתו של העובד. עכשיו אנו באים לקבל תקנה שלמעשה היא בניגוד לרצון כולנו ולמעשה איננו רוצים ליצר מצב שבו אפשר יהיה להעסיק עובד על פי חוזה מיוחד למשך תקופה ארוכה. צריך למצא את הנוסחה אשר תגשר על כל הדברים הללו, מחד תמצא דרך לא לכלול את ההגדרה של שטח בתקנה, ומאידך תמנע את האפשרות של הארכת חוזים מיוחדים לגבי כלל האזרחים.

א. שו"ן:

אני רוצה לענות לח"כ דיציאן שאמר כי כלל איננו חייבים להעסיק אזרחי חוץ. אני רוצה להזכיר שכאן מדובר בכמה מקצועות חיוניים שאין להעלות על הדעת שאתה תכפה עליהם עובדים יהודיים דוקא. למשל בי"ח, אחיות, עובדים סוציאליים שהם עובדה קיימת. ישנם 120 עובדים קיימים שהיינו חייבים להעסיק אותם. החוק קובע שחייבים להיות אזרחים ישראלים, אבל הם לא רוצים להיות אזרחים ישראלים ולכן חייבים היינו למצא דרך כיצד להשלים עם זה. התקנות בענין חוזה מיוחד קובעות מכסימום שבע שנים שפגו כבר וחייבים למצא דרך להאריך את התקופה. אפשר כמובן לאל מדוע לא נעשה את זה לגבי כלל עם ישראל. הכנסת חוקקה חוק שעובד שאיננו אזרח ישראלי לא יועסק, ויש לנו מספיק יהודים שהם אזרחי חוץ שמסרבים לקבל אזרחות ישראלית. נתנה להם הזדמנות של שבע שנים שלדעתי זה הרבה מאד, לקבל אזרחות ישראלית. אני עצמי נתקלתי לפני זמן קצר בתושב ישראלי שאמר לא אהיה אזרח ישראלי. אנישואל אתכם, יהודי שעלה לארץ ואינו רוצה להיות אזרח ישראלי, למרות כל מה שכתוב בחוק, האם אתם רוצים לכפות עלינו שכן נצטרך להעסיק אותם? זו השאלה. בתקנות החוזים יש 23 מיני חוזים להעסיק עובד ארעי או להעסיק עובד בגלל מומחיות מסוימת אפשר גם ללא אזרחות. פה מדובר באדם בעל משרה גבוהה בתקן שזכאי לכתב מנוי וזכאי לזכויות פנסיה ואינו רוצה לקבל אזרחות. מה נאמר לו? לכן הצענו להאריך בינתיים לגבי השטח הזה לעוד ארבע שנים. ח"כ ארידור צודק באומר שהשטח הזה כולל חלק מרמת אשכול ואת הגבעה הצרפתית, אבל הבה נחשב כמה תושבי חוץ בין 70 אלף עובדי המדינה יכולים להיות תושבי חוץ יהודים שגרים דוקא ברמת אשכול או בגבעה הצרפתית.

מר ניצן:

אני מאד מתרשם מההערות אשר הושמעו פה. הייתי רוצה להקדים מספר הערות כדי שהחברים ידעו שנתנו עליהן כבר את הדעת. אנו עוסקים בנושא הזה של העסקת עובדי המדינה במזרח ירושלים לפחות שנתיים וקימנו על זה מערכת דיונים והתייעצויות עם היועץ המשפטי לממשלה, אשר הניסוח הסופי המונח לפניכם הוא פרי יצירתו. אני רוצה להדגיש עוד נקודה לגבי יהודים, לפני היו מספר פניות של אזרחי חוץ יהודים שהיגיעו ארצה ומועסקים אצלנו על פי התקנה הזו כחסרי אזרחות ישראלית מספר שנים, והציעו לי להאריך את התקנה הזו לעוד מספר שנים, בעצם עד לעשר שנים. אני חייב להודות שלי הענין הזה היה נראה קימתי על כך התייעצות, מאחר וזה מתן הכשר ליהודים היושבים בארץ שנים לא מעטות ולא מקבלים את האזרחות הישראלית, קימתי על כך התייעצות עם שר הקליטה, כי חשבתי ששר הקליטה אולי יביא לעודד אנשים כאלה לא לסיים את שהותם בארץ בתום שבע שנים ולחזור לארצות מוצאם יהיה מעוניין בהארכת התקופה הזו. שר הקליטה מתוך שקולים שלו השיב לי שאין לו ענין בזה והוא סבור שצריך להסתפק בשבע שנים.

אני מאד מכבד את שיתוף הפעולה עם ההסתדרות, אבל אין לנו נוהג שלגבי עניני פרט שנתונים לשקול דעת להתייעץ גם עם האיגוד המקצועי. פירוש הדבר הכנסת גורם חדש ומרכיב חדש שאין בו צורך, את כל הנוהל לגבי העסקה על פי חוזה מיוחד הסדרנו עם ההסתדרות בחוזה עבודה, ויש לנו על כך הסכם מפורט. באותה מידה שאיננו מתייעצים עם ההסתדרות לגבי שבע שנים, אותו הדבר אם תתקבל ההצעה של עד עשר שנים, זה צריך לתפוש גם במקרה זה, כי הלא כאן אין ענין של גרימת עוול לאותו אדם שנצטרך להעסיק אותו מעל לשבע שנים. הבעיה שאנחנו לא נרצה להעסיק אותו ואילו הוא כן ירצה שנעסיק אותו אינה קיימת. אני כשלעצמי נוטה לקבל את ההצעה של ח"כ זיידל, אבל מאחר וקימנו בענין זה התייעצות עם שר הקליטה והנוסח המונח לפניכם נערך ע"י היועץ המשפטי לממשלה, אנו מבקשים שהיום לא יוחלט שום דבר. אנו נחזור להתייעץ עם שר הקליטה ועם היועץ המשפטי לממשלה לאור ההערות שהושמעו ע"י חברי הכנסת, ונביא לישיבה הבאה נוסח שיביא בחשבון את הדברים שהושמעו פה.

מ. וורטמן:
אני בדעה ששר הקליטה צודק באומרו שאין לאפשר ליהודים שאינם רוצים לקבל אזרחות ישראלית לעבוד ללא הגבלה. להם בהחלט מספיק שבע שנים. בחוזה בין המדינה ובין הפרט הפרט לא סובל, אם הוא לא מסכים הוא לא עובד ואין כאן שאלה של עוול לפרט. מי סובל? סובלים עובדי מדינה אחרים. חוזה מיוחד היא דרך לעקף מיכרזים, משרות בתקן וקידום עובדים.

מר ניצן:
אין חוק לגבי אזרחים ישראלים על שבע שנים או על שלוש שנים.

מ. וורטמן:
במקרים שלא תמצא אזרח חוץ, חייב תהיה להעסיק אזרח ישראלי. אינני אומר שאתם משתמשים בזה, אבל כשהמדובר באזרח חוץ, פרופיסור ומומחה, יש לך חוזים אחרים ועל כך אינני מתוכח, אבל אם באה כתבנית או מקצוע דומה ויש לך חוזה לעשר שנים, תוכל להעסיק אותה עשר שנים ואם אחרי שבע שנים אתה חייב לסיים אתה את החוזה, תצטרך ללכת למקורות ישראליים ולהעסיק אזרח ישראלי במקום תושב חוץ. אינני חושד במישהו שמחפש דרך לעקף, אבל בכל זאת זהו פתח, פירצה. דבר אחרון: אני חושב שצריך להשאיר את המצב הקיים הכתוב והוא שבע שנים. אלמלא בעית ירושלים לא היתה הבעיה כלל מתעוררת, הגעתם למסקנה ששבע שנים מספיקות. אנחנו הרי מתיחסים במיוחד לירושלים וכל רצוננו שהדבר לא יכתב במפורש והבעיה היא כיצד לנסח זאת. אם ניקה את הצעת החוק כפי שהובאה לפנינו היום ונשמיט ממנה את הגדרת ירושלים, יהיה מובנה שהיא חלה לגבי כולם. צריך למצא איזה שהוא מחסום. עד שבע שנים ההסתדרות לא תתערב בשום דבר כפי שזה היום, אלא כדי שלא תהיה אפשרות לעשות משהו בתחום ישראל, צריך לומר בהסכמת ההסתדרות. צריך לדון אם יש לכלול את ההחלטה הזו באישור שלנו או שמא נכניס פסקה מסוימת שתאמר שיש הסכם בין ההסתדרות ובין עובדי המדינה, מבלי שזה יאמר מפורשות בתקנה עצמה. אני מוכן שתהיה החיצות נוספת בנידון.

ד. דיציאן:
אני בעד בקשתו של נציב שרות המדינה, שהיום לא נחליט סופית, כיון שהוא עדיין רוצה להתייעץ עם היועץ המשפטי. יש רק תנאי אחד: צריך להיות ברור שהועדה על כל מרכיביה שוללת את המיגבלה של שטח בתקנות ולא יוציאו תקנות לפני שיובאו שוב פעם בפני הועדה.

מ. גז:
אני תומכת בהצעתו של מר ניצן שיש לבדק שוב. בקשר לשבע שנים, גם אני סבורה שזה בהחלט מספיק זמן. יש לי שאלה: במקרה שאנו מזמינים מומחה מחו"ל לעבוד אצלנו והוא נשאר שבע שנים אבל גם לאחר מכן הוא נחוץ למדינת ישראל, האם יש דרך להעסקתו?

ש.א. אלמוזלינו היו"ר:
לענין המומחה יש חוזים מיוחדים. מוסכם על כולם שבתקנות שיקבעו לאחר בירור נוסף, המילה שטח לא תופיע. עליכם לקחת בחשבון את כל ההערות שהושמעו כאן, להתייעץ עם יועץ משפטי ולהביא לנו נוסח מגובש ברוח זו. אנו עוברים לסעיף השלישי שעל סדר היום.

הסעיף השלישי שעל סדר היום הוא חוק שרות המדינה, סיווג פעילות מפלגתית ומגבית כספים. אנו נראה מיד במה המדובר. רשות דבור למר ששון.

א. ששון:
חוק שרות המדינה, סיווג פעילות מפלגתית ומגבית כספים נקבעו עוד בשנת 69 סוגי העובדים על פי דרגות שעליהם חלים האיסורים שקבעו בחוק. באותו זמן היו דירוגים אחרים בכלל ושמות דרות אחרים. בינתיים היו הסכמים

חדשים, שמות הדרגות שונות, מספר דירוגים בוטלו או מוזגו עם דירוגים אחרים ואנחנו מציעים במקביל למה שנעשה בחוק הבחירות לכנסת, לחרגם את הדרגות של הדירוגים האחרים, נאמר כל עובד בדרגה פלוניית של הדירוג האחד ומעלה או דרגה מקבילה של אחד הדירוגים המקצועיים האחרים.

ה. זיידל:

כמובן שאי אפשר להתנגד להצעה זו, רק יש לי שאלה לנציב שרות המדינה. אולי אנחנו יכולים לשמוע באיזו מידה מקיימים את החוק. למשל אתמול קראתי בעתון שמנכ"ל משרד הדתות מארגן פעולה פוליטית מפלגתית, האם בכלל נציב שרות המדינה עוקב אחרי זה וכיצד הדבר פועל.

א. לייז:

מה תהיה ההתייחסות של נציב שרות המדינה אם יוברר לו שכל העסק הזה הוא נייר מת ואני אביא רשימה של כך וכך עובדי מדינה בדרגות כאלה ואחרות שעוסקים בפעילות מפלגתית?

פ. גרופר:

אולי אנו יכולים לקבל כמה מספרים ועובדות לגבי פקידות בכירה.

ח. שמעוני:

לפי דעתי כל התקנות האלה אינן רציניות, מכיון שבמדינה קטנה כמו מדינת ישראל אחד משני הדברים ינזק, או המישור הפוליטי או המנגנון הממשלתי, מפני דאם יש אנשים שיש להם אספירציות פוליטיות מסוימות בגלל תקנה זו לא יכנסו לשרות המדינה, אני חושב ששרות המדינה יפגע כתוצאה מזה. אם המיגבלה הזו תעמוד בפני אנשים מוכשרים שלא יכנסו למישור המפלגתי במתכונת המפלגתית כפי שקיימת במדינת ישראל, אני חושב שהמישור המפלגתי יפגע. מה סיווג הפעילות המפלגתית הזאת קובע? שאותו אדם לא ישב כביכול במזכירות פעילה או שלא ישב באסיפה פומבית. אלה הן המיגבלות העיקריות. בלאו הכי עיקרה של הפעולה המפלגתית אינו בישיבה על במה ומה שחשש המחוקק, שמא לא ינצל את היותו חבר מפלגה לצרכים כאלה וכאלה, יכול לעשות את זה גם מבלי שהוא יושב במזכירות פעילה או שהוא יו"ר באסיפה. לפי דעתי זה לא שימש מחסום, זה לא שימש מחסום, אבל לעומת זאת זה פוגע בניידות של אנשים מוכשרים מן המנגנון אל הפוליטיקה ולהפך, שבמדינה קטנה כמו שלנו ובהרכב המפלגתי כפי שיש בה, וזו אינה מדינה של מפלגות שלד אלא של מפלגות המוניות, אני חושב שזו פגיעה.

י. יודין:

אני מציע שני דברים. קודם כל לאשר את ההצעה שלפנינו כי ביסוד ההסדר הוא הגיוני ומשרת את המבנה הדמוקרטי של ישראל. העובדה שעוברים עליו צריכה לחייב אותי לחפש דרכים לשמור יותר. אבל כמובן יש במדינה כל מיני חוקים ואעפ"כ גונבים ומועלים ומשוטם כך אינני מציע לבטל את החוק. ב) בעקבות השאלות שנשאלו כאן, רצוי לקיים בירור נוסף על הגדרת פעילות מפלגתית. יכול להיות שפה צריך לשנות משהו.

מר ניצן:

בחוק יש איסורים ברורים ורק מי שעובר על האיסורים תאלה עובר על החוק. אני למשל לא קראתי אתמול בעתון על המקרה הקונקרטי שהוזכר כאן, אבל יכול מאד להיות שאם יש בפני פניה ואני פועל על סמך פניות כי לא יכול להיות לנו מנגנון פיקוח בכל רחבי הארץ. האם במקום כמו אופקים או באר שבע, אילת או קרית שמונה, מנהל הדואר בדרגה י"ז ישב ביום מסוים בראש אסיפה פומבית. אם יש אצלי תלונה אני פונה ומברר לגופו של ענין. אנו יכולים לברר אותה על פי האיסורים שבחוק וכל עובד אשר כלול בסייגים ואשר עובר עבירה על האיסורים הקבועים בחוק, אנחנו פועלים כלפיו. אמצעי המשמעת מפורטים בחוק שרות המדינה משמעת. יכול להיות שהוא מקבל החראה, יכול להיות שוא מקבל נזיפה, יכול להיות שהוא גם מובא לפני בית דין אם זו עבירה חמורה. אני לא זוכר מקרה אחד שהובא לפני בית דין.

אבל בהחלט זה לא משנה מבחינה זו אמצעי המשמעת המוטל על הפרט. השאלה שנשאלה היא האם יש פעולה. אני יכול לומר לכם שביחוד גדלה המשמעות של הפעילות הזו ערב בחירות. אני יכול לומר שלפני הבחירות האחרונות קבלנו שורה של תלונות מאנשי אשר קראו כנראה רשימות בעתונות ואשר בדקו וכנראה היו בהם עובדי מדינה. בדקנו כל ידיעה לגופה. היו ידיעות על פעילות במסגרת המערך, במסגרת הליכוד, במסגרת המפלגה הדתית לאומית ובכל מקרה פעלנו. אם חברי הכנסת שמו לב להערה צדדית של מר ברנשטיין, הרי הוא יודע מה היתה מידת הפעילות שלנו ואנשים נקראו לסדר. לא חשוב אמצעי המשמעת, זה תלוי לפי עומק העבירה ועל פי זה נקבע אמצעי המשמעת. אני יכול להבטיח לחברי הכנסת שיש פעולה נמרצת בעניין זה כאשר אנחנו מקבלים תלונה. מח"כ לין אני מבקש להעביר אלינו את כל הדוגמאות הקונקרטיות שיש לו. אני מכיר את שרות המדינה למעלה מעשרים שנה, ואני חושב שהיום הפעילות המפלגתית של עובדי מדינה מאד מאד נתמתנה, למרות שחברי הכנסת אשרו חוק בבחירות לכנסת השמינית שעובדי מדינה יכולים לשמש כיועצים בוועדות הקלפיה, עובדי המדינה גויסו באלפים למשימה הזו וראו בזה הבעת אמון גדולה מאד כלפיהם ואני באמת חושב שזו הבעת אמון כלפי עובדי המדינה. אני לא רוצה לומר שאין עבריינים, יתכן שיש כאלה שאינם מגיעים לידיעתנו.

לאחרונה היה לנו עברין אשר עבר עבירה מפורשת על החוק ואנחנו עכשיו בהתייעצות

עם היועץ המשפטי לממשלה מבררים אם מה שנקטנו נגדו אמנם מספיק. אנו הערנו לו והוא קיבל התראה מאתנו ונדרש להפסיק את פעילותו. אחרי זה לא הפסיק ואנו מבררים אם יש לחבוע אותו לדין משמעתי אם לאו. אנו בעניין זה מקפידים. היות וחברי כנסת שאלו כאן כיצד העניין מתבצע, יש פה אי בהירות מסוימת אחת שגם אותה אנו עכשיו מלבנים. כתוב בחור לארגן אסיפה פומבית, להיות חברים בהנהלה הפעילה של המפלגה וההגדרה של ההנהלה הפעילה לא נקבעה בחוק. יש כאלה שאומרים שאם הם חברים במרכז של מפלגה מסוימת זו לא הנהלה פעילה. לפעמים יש מרכז של מפלגה שהוא דוקא כן הנהלה פעילה. אנו עכשיו יחד עם היועץ המשפטי מבררים את כל הסוגיות האלה ביחוד יש חשיבות לעניין בעיירות הפיתוח הקטנות. חברות באיגוד מקצועי אינה איסור

יש מפלגות שונות הממנות צוותי חשיבה מטעמן ולא ברור לנו האם זה נקרא הנהלה פעילה או לא הנהלה פעילה. אנו מתיעצים עם היועץ המשפטי לממשלה האם זו כן עבירה או לא. אנו מצידנו עושים כל פעולה על מנת לבצע את החוק הזה ולשמור עליו. אני רוצה לומר שהערתו של ח"כ שמעוני חשובה מאד והיא בהחלט לנגד עינינו, ביחוד במקומות יותר קטנים ששם חלק מעובדי המדינה הם האינטליגנציה והם המנהיגות ואין אינטרס לאומי למנוע מאותם המקומות אפשרויות שהאינטליגנציה תהיה פעילה. אני בתפקידי מבצע את החוק שהכנסת חוקקה. אם ישתנה החוק, יתכן שהערתו של ח"כ לין תבוא על פתרונה. אני רוצה להרגיע את חברי הכנסת שאנו מאד מקפידים על ביצוע החוק הזה, ואם יש איזה שהן דוגמאות קונקרטיות אני מאד מבקש לקבל אותן.

ש.א.אלמוזלינו היו"ר: אני מבינה שאנו מביעים את הסכמתנו להחלטה זו שתתקבל בממשלה בקשר לשנויים שצריך להכניס בתקנות בנושא הזה.

מר גלס: אני מבין שהיתה התייעצות והעקרון התקבל. אני אינני מקנא באותו בית דין משמעתי שיצטרך לשפוט עובדי מדינה לפי סעיפים 2,3. מפני שבעבירת משמעת אני גם כן חייב להודיע שהנאשם ידע מה שעשה. מניין העובד בדירוג מקצועי פלוני יודע שמשכורתו היסודית נמוכה? דברים כאלה חייבים להודיע.

מר ברנשטיין:

לגבי החוק של סיווג פעילות מפלגתית כיון שהואנוגע בפעילות ממשלתית, אינני יכול להעיר, אבל היה לנו נסיון בבחירות להסתדרות. ההסתדרות מורכבת בצורה לגיטימית מסיעות פוליטיות. אם אני מדבר על ההסתדרות המקצועית של עובדי המדינה, גסהם בשטח זה או אחר פעילים בבחירות להסתדרות וזה אמור לגבי כל הסיעות, כל הגוונים כפי שהם קיימים בהסתדרות. באיזה שהוא מקום משתרבב החוק הזה לגבי הפעילות במסגרת ההסתדרות והיינו עדים גם בבחירות לוועידה האחרונה של ההסתדרות. אני מציע לחברי הועדה הנכבדה לשים איזה שהוא מחסום שלא ישתרבב מין בשאינו מינו. קבלו עשרות דבות של פעילים מפלגתיים שהם עובדי מדינה ומותר להם אליבא דכולם להיות פעילים בשטח המקצועי, והם התגייסו לוועידת ההסתדרות. באו אלי מסייעת גח"ל לפחות חמשה חברים, באו אלי מספר הרבה יותר גדול של חברים עם מכתבי התראה שקבלו ואומרים: איזה עוול עשינו? אנו עובדי מדינה, מותר לנו להיות פעילים באיגודים המקצועיים, נבחרנו ע"י הציבור הזה. פה יש שרבוש של מין בשאינו מינו. אנו אומרים סיווג מפלגתי של עובדי מדינה במפלגה ובנשימה אחת זה נוחן גם רפלכסיס בבחירות הדמוקרטיות שמתנהלות בהסתדרות על רקע פוליטי סיעתי. אני מבקש שבחוק תהיה הפרדה ברורה, שלא יבואו עובדים אלי כשמכתבי התראה בידיהם.

מר ניצן:

הערתי של מר ברנשטיין לא נוגעת לבחירות לאיגודים המקצועיים. מותר לעובד באיגודים המקצועיים להיות פעיל. ועידת ההסתדרות - קבע היועץ המשפטי של הממשלה - שהאיסורים בחוק חלים גם על הבחירות לוועידת ההסתדרות. אמר ה"כ ואולי בצדק שזה יכול לעמוד במבחן בבג"ץ, כיום אנחנו פועלים על פי הקביעה של היועץ המשפטי לממשלה.

ש.א. אלמוזלינו היו"ר:

בזה מיצינו את סדר היום. למעשה זו הישיבה האחרונה שאנו מקיימים אותה במושב הראשון של הכנסת ואני רוצה להביע תודה לחברי הועדה על שיתוף הפעולה שהיה לנו במושב. חבל שלא יצא לנו לסכם את עבודתנו במשך התקופה הזו. אני חושבת שהיבול היה פרה והספקנו הרבה מאד גם מבחינת החוקים שקבלנו וגם מבחינת התקנות שאשרנו וגם מבחינת ההצעות לסדר היום שדנו בהן, עם כל הקשיים הטכניים שאנו עובדים איתם והם גדולים מאד, הן מבחינת המזכירות הטכנית והן מבחינת דבריסאחרים שלא אעסיק אתכם בהם. מצאתי לנכון להביע תודה והערכה על שיתוף הפעולה, ועל התרומה הגדולה של כל חבר וחבר בוועדה שהשתתף בישיבות הועדה ותרומתו היתה חשובה הן לדיונים והן לסכומים שקבלנו אותם. בפגרה קרוב לוודאי שלא נתכנס, וזאת לאור החלטה של ועדת הכנסת שלא היתירה לוועדות להתכנס בתקופת הפגרה, פרט לדברים דחופים שלא ניתן לדחות אותם. אני מאחלת לכולם חופש נעים ופגרה שקטה ובכל זאת אם יתעורר צורך לכנס את הועדה, ח"כ מויאל ימלא את מקומי כיו"ר כיון שאני יוצאת לחו"ל.

ד. ניצן:

אני מצטרף לכל דבריה של היו"ר וכדי לסיים את המושב הזה ברוח נעימה, אני רוצה להעיר שאם היו בשבוע-עשרה ימים מספר חריגים, היה חריג אחד שאני הייתי שותף לו, שסייעת הליכוד עזבה את הישיבה ביום הראשון של הדיון בתקנות שאנו דנו בהן היום. אני חושב שבקשתנו לדחות את הדיון לאור התוצאות שזגענו אליהן היום פה אחד, מוכיחות על החשיבות הפוליטית של העניין, ואם קבלנו למעשה את ההזמנות לישיבה רק ברגע האחרון כי אז אמנם היתה הצדקה לעזיבת הישיבה. צריך אולי בקצת גמישות על מנת למנוע תופעות כאלה. בקשר לדרישת סיעת הליכוד שנציגו ישתתפו במשלחות של ההסתדרות הכללית המופיעות לעתים מזומנות לפני הועדה, נפנה בזמן הפגרה לגורמים הנוגעים בדבר ונבקש את זכותנו להיות שותפים למשלחות האלה. המשלחות האלה אינן של ההסתדרות בתור גוף ערטילאי, אלא נציגות של האיגוד המקצועי שאנו יושבים בו שווי זכויות ואני חושב שגם חברינו לא פעם יוכלו לתרום תרומה נכבדה. אנו שומעים את דבריהם של הנציגים המוזמנים בקשר רב וללא כל החשבות אם אלה נציגי העובדים,

או המעסיקים או נותני העבודה. לא פעם גם היו"ר תומכת בשני הצדדים של העניין. אנחנו כועדה צריכים להיות מעוניינים שיופיעו בפנינו מיגוון נכבד של האיגוד המקצועי היציג. אני מקווה שעד אחרי הפגרה תמצא דרך נאותה וימנעו לעתיד חריגים שהם לא לרוחם של אף אחד מחברי הועדה. אני מקווה שברוח טובה זו, אחרי שהערת את אשר הערתי, אנו יכולים לצאת לפגרה ולקוות לשיחוף פעולה מלא בעתיד, כפי שאנחנו למעשה שתפנו פעולה במשך כל הזמן לטובת העניינים.

י. יודין:

אני חושב שנהוג בפורומים ציבוריים שדברי הסכום נאמרים ע"י היו"ר אבל מאחר וח"כ דיציאן מצא לנכון להעיר מספר הערות, ברצוני להשיב לו. יש לציין שכל דבריו נאמרו בהחלט בצורה פרלמנטרית ויש לקוות שכל הויכוחים בינינו בעתיד יהיו על אותה רמה. אבל אני חייב להעיר שתי הערות קצרות. אני רוצה שיהיה ברור שאנחנו חברי ועדת העבודה נראה פגם חמור בכך שועדה מועדת הכנסת תתערב בעניינים של ארגונים ציבוריים חופשיים וולונטריים העומדים בפני עצמם ופועלים על פי חוקותיהם. הויכוח כאן לגופו של עניין לא היה אם צריך איש ליכוד מההסתדרות להשתתף במשלחת לועדה או לא, אלא על כך אם ועדת העבודה צריכה לנסות לפסל משלחת מטוימת על פי הרכבה. דבר שני, יכולה להיות עמדה לגופו של עניין כאשר תהיה, אבל אני חושב שכל אותם הנמוסים והנוהלים הפרלמנטריים המחייבים את מליאת הכנסת מחייבים גם את חברי הועדה. אני מאד מבקש לקחת בחשבון את הנקודה הזו אם אנו רוצים להבטיח את האפקטיביות והפרודוקטיביות של פעולת הועדה.

מ. גז:

אני חושבת שאם נעשה את הסה"כ של עבודת הועדה יתברר לנו שנעשתה עבודה כבירה ויש לציין את חריצותה של היו"ר שעובדת בצורה נמרצת ומועילה מאד ויש לברך אותה על כך. היות והיא יוצאת לדרך עכשיו, נאחל לה דרך צלחה ושתשוב בשלום. היות ואנו מתקרבים לעונת החגים והסליחות, לקראת השנה החדשה, נאחל לעצמנו שניפגש כולנו שלזים ובריאים לאחר הפגרה הזאת ונשוב לעבודה ולויכוחים שאין בהם כל שלילה, אלא שצריך שיעשו בצורה מכובדת. נאחל לכולנו שנה טובה ושלא נדע עוד מלחמות, צרות ויגון. נשוב לעבודה הגדולה המצפה לנו ברוח טובה, בחברות וביעילות, בעיקר כשאנו יודעים מה תוצאות כל הויכוחים הללו שאכן יצא מהם אור.

פ. גרופר:

אני מצטרף לכל הדברים שנאמרו כאן, אבל מאחר ואנו רוצים להיות גם מציאותיים, אנו רוצים לחזור אחרי הפגרה לרוח הטובה. מה שקרה קרה ועומד עכשיו עניין שאיננו סבור כי יתרום לרוח הטובה אלא אם היו"ר תתן ידה לכך. מאחר והיו"ר היגישה תלונה בועדת הכנסת על אחד מהחברים, ברור שבירור התלונה יגרור תגובות מהצד שנחבצ, ואם נרצה או לא נרצה, נצטרך אולי להגרר לויכוח כי זה עניין של זרמים פוליטיים. אני מבקש בשמי ובשם כל אלה שירצו להצטרף לבקשתי, שהיו"ר תבטל את התלונה. אנו נבקש גם מהצד השני לנקט בשיטת הדבור הפרלמנטרית להבא, וכך נוכל לשוב לאחרי הפגרה ברוח טובה לעבודה הפוריה שעשינו גם במשך התקופה שעברה.

ש.א. אלמוזלינו היו"ר:

אני רוצה להשיב לח"כ דיציאן שאני תמיד שומעת אותו בכבוד רב והערכה, שבאותה ישיבה כלל לא נתכוונתי לסיים את הדיון בנושא זה. הגישה שלכם היתה לא להתחיל בדיון ואני אמרתי אז שאינני מציעה לגמור את הדיון, אלא רק להתחיל בו. טוב שהקשינו קושיות כשלא הייתם, דבר שהביא אותם להביא חומר מוכן נוסף שהיה דרוש לישיבה של היום. אם הדברים יעשו בעתיד תמיד ברוח טובה ונקפיד על הנוהלים הנכונים, ימנעו גם מספר דברים שקרו השנה וגם אותם אפשר היה למנוע. הצטערתי מאד על כך שעזבתם את הישיבה לדרעתי גם לא הייתם צריכים לעשות זאת. אפילו היום לא נגמר הויכוח ולא היתה הצבעה, זה נושא רציני בהחלט ואני מבינה שאין להכריע ללא הכנה מספקת, אבל לא להתחיל בדיון בכלל אין זה נכון.

משום כך גם לא קבלתי את דרישתכם והצעה שהעליתי שלא נסכם את הדיון ולא נצביע עליו היתה צריכה לספק אתכם. יתכן שלא שקלתם את הדבר מספיק וגם אני מצטערת מאד על הצעד שנקטתם בו.

ברצוני לומר לכם שסבורה אני כי אין מי שרוצה יותר ממני לשתף פעולה עם כל המשתתפים ועם כל הזרמים אם זה בהסתדרות או בכל גוף ציבורי אחר וגם אני מעונינת שכאשר תבוא משלחת תיצג את כל גווני הקשת של המוסד המוזמן. כבר הסברתי לא פעם שאינני רוצה להתערב ואינני רוצה ליצר כל תקדימים בנדון. זכותכם לפנות להסתדרות ולתבוע ממנה יצוג הולם. גם אני אהיה מאושרת יותר כשהבעיה הזו תמצא את פתרונה, אבל אין זה מסמכותי ולא מתפקידי לעשות זאת כיו"ר. כל הגופים סוברניים לקבוע את משלחותיהם בעצמם ואין זה בתוקף סמכותי להתערב בדבר. אני מכבדת כל מי שמופיע לפנינו וכל גוף שהוא מיצג, ואני חושבת שכך כולנו מצויים לנהוג. אני רוצה לקוות שנחזור לאחר החופשה לאוירה נעימה יותר וחברית יותר ובירורים שיהיו אך ורק לטובת העניין. כבר הוכחנו בעבר שכשהיו הדיונים נעשים ברוח טובה, הדיון היה מאד פורה וטוב וגם מצליח לגבש את הדעות השונות שהיו בוועדה.

לגבי בקשתו של ח"כ גרופר. אני מוכרחת לציין שאני עצמי כיו"ר מתבישת בתופעה הזו החוזרת ונשנית בפני אורחים. אין זה לכבודה של הועדה, לא לכבודו של בית הנבחרים. משוט כך מצאתי לנכון לפנות לוועדת הכנסת בנושא זה, והכל כמובן על פי התקנון. אם אחרי הפגרה אווכח לדעת שהדברים כאילו לא היו מעולם - אעשה זאת ברצון ואפנה לוועדת הכנסת על מנת שלא תקיים את הבירור בעניין זה.

י. ארידור:
פניתו של ח"כ גרופר היא פניה אישית ולא באה בשם הליכוד. אני אינני נמצא כאן על תנאי וגם אני אגיש תלונה על התנהגותה של היו"ר, על זה שהיא הופכת מאבק פוליטי למאבק אישי. הבירור לפני ועדת הכנסת יהיה הדדי.

י. מויאל:
החלטתי לא לענות לדברים שהושמעו כאן, אלא שאני רואה חובה לעצמי לומר כמה דברים. בפורומים אחרים נהוג שלאחר שועדה מסיימת חלק מתפקידה, נאמרים כמה דברים הן על היו"ר והן על החברים. אנו יודעים להעריך את עבודתה של היו"ר שלנו, מסירותה היא ללא גבול, היא מכינה תמיד את הנושאים שהיא מביאה לפנינו ובוה מקלה עלינו את העבודה. אני רוצה להביע את הערכתי לא רק בשמי, אלא בשם מרבית החברים שאני משמש להם כפה. אני מאחל לך נסיעה טובה ותשובי עם כוח מחודש להמשך העבודה המצפה לנו. בכל זאת ברצוני לומר, מאחר והפגרה שלנו כוללת אף את ראש השנה ויום הכיפורים ומצויים בני ישראל למחל זה לזה בימים אלה, אני פונה אליך היו"ר ומבקש ממך לבטל את התלונה שהגשתי ובוה תראי רוחב לב ואבירות וכך נוכל לסיים אולי את הקנטור ההדדי בישיבות ובאמת להתחיל את השנה הבאה ברוח טובה.

ש.א. אלמוזלינו היו"ר: אני בוה נועלת את הישיבה. שבת שלום.

הישיבה ננעלה בשעה 11.15